

Stien – kan den verdsettes?

Kristin Magnussen (partner, PhD), Menon senter for miljø- og ressursøkonomi

De lokale stiene er blant de mest brukte og billigste idrettsarenaene vi har, men taper ofte kampen om penger til opparbeidelse og ivaretagelse. Det er lett å være enige om at alle stier og ikke minst de lokale stiene, har «stor verdi». Men kan vi si noe mer om *hvor* store disse verdiene er, og kan de måles i kroner og øre? Kan vi sammenligne *nytten* av stier med kostnader til opparbeidelse, eller med nytten av andre gode tiltak samfunnet kan bruke penger på? *Hvorfor* bør vi verdsette stier og turområder i kroner og øre, og *hvordan* kan vi eventuelt verdsette slike goder? Det er tema for denne presentasjonen.

Når det skal bygges veier (eller gjennomføres andre infrastrukturtiltak) i Norge, gjennomføres det rutinemessig nytte-kostnadsanalyser av tiltaket. I disse analysene verdsettes kostnader til investeringer og vedlikehold, og nytten av spart tid for dem som kjører på veien, sparte kostnader til ulykker og kostnader ved luftforurensning, støy mv. prissettes. På samme måte som for veier, kan vi derfor tenke oss å beregne nytte og kostnader av å ha eller få nye stier.

Stier er typiske fellesgoder som ikke har en markedspris, og markedet overlatt til seg selv fremskaffer ikke riktige mengde og kvalitet av slike goder. For å få effektiv bruk av samfunnets ressurser er det derfor viktig å ha informasjon om velferdseffekten (samfunnsnytt) av slike goder, ellers får vi for lite av slike goder, i samfunnsøkonomisk forstand.

For å estimere samfunnsnytt av stier, kan vi identifisere og så langt som mulig verdsette de goder og tjenester stien bidrar med, og som gir velferd til folk – det som kalles økosystemtjenester. Hvilke økosystemtjenester kan stien bidra med? Den viktigste og mest opplagte er antagelig rekreasjon, særlig i nærområdene til folk. Stier gir opplevelsesverdier og estetiske verdier for folk. Stier kan bidra til bedre folkehelse ved at folk beveger seg mer, og de kan brukes som transportårer, som kan gi redusert motorisert trafikk og reduserte forurensende utslipp. Verdien av en sti kan variere fra sted til sted, og vil bl.a. avhenge av hvor mange som bruker den, hvor mange alternativer som finnes, hvilke rekreasjonsmuligheter, og estetiske verdier den gir, osv.

Det finnes flere metoder for å verdsette goder og tjenester som rekreasjon, estetikk, naturmangfold osv. Ved hjelp av overføring av verdiestimer har vi tidligere (konservativt) anslått verdien av en rekreasjonsdag i «hverdagsskogen» til ca. en hundrelapp per dag (uavhengig av hvor lenge turen varer). I et tidligere prosjekt har vi også forsøkt å si noe om verdien av å opparbeide stier og turløyper i bynære områder, blant annet i Tromsømarka, Osloomarka og Trondheim. Selv om verdien per dag/tur kan være høyere i mer spektakulære områder i høyfjell osv., vil de lokale og befolkningsnære stiene og områdene ofte ha den største samfunnsmessige verdien fordi mange mennesker bruker dem ofte.

I et tidligere eksempel undersøkte vi verdier knyttet til opparbeidelse av stier og løyper i Tromsømarka. Tellinger indikerte at det gjennomføres minst ca. 400 000 turer på 2,5 km i Tromsømarka hvert år. Tromsø kommune anslo at ca. 1 000 mennesker bruker bymarka daglig som transportåre til arbeidsplassen. Tromsømarka leverer således økosystemtjenesten rekreasjon (inkludert transport) i et betydelig omfang. Tromsømarka er dessuten ikke kun nyttig for lokalbefolkningen, men leverer også opplevelsestjenester til turister og bidrar til verdiskaping for

lokalt reiseliv. Grove regneeksempler som vurderte helseeffekter, anslo en nytte på mellom 10 og 40 millioner i året av tilretteleggingen.